

Крисоватий І. А.

доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва і
торгівлі,
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ АУДИТОРСЬКОГО КОНТРОЛЮ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Аграрний сектор традиційно відіграє стратегічну роль у формуванні економічної безпеки та сталого розвитку, поєднуючи виробничі, соціальні й екологічні функції. Водночас сучасні процеси цифровізації суттєво змінюють умови ведення аграрного бізнесу, впливаючи на структуру управління, облік господарських операцій та механізми фінансового контролю. У таких умовах зростає потреба в адаптації аудиторського контролю до нових цифрових реалій, що характеризуються використанням електронних даних, автоматизованих систем обліку та цифрових платформ управління.

Цифрова економіка трансформує не лише технічні інструменти аудиту, а й саму логіку контрольних процедур в аграрному секторі. Значні обсяги даних, сезонність виробництва, залежність від природно-кліматичних факторів і специфіка державної підтримки аграрних підприємств потребують застосування більш гнучких, аналітично орієнтованих та технологічно інтегрованих підходів до аудиторського контролю. За цих умов аудит поступово переходить від переважно ретроспективної перевірки до системи безперервного моніторингу та оцінки ризиків на основі цифрових інструментів, що відобразимо в таблиці 1.

Таблиця 1

**Особливості трансформації аудиторського контролю в аграрному
секторі в умовах цифрової економіки**

Напрямок трансформації	Характерні ознаки процесу	Зміни в аудиторському контролі	Практичне значення для аграрних підприємств
Цифровізація облікових даних	Перехід до електронних первинних документів і автоматизованих облікових систем	Використання цифрових доказів та аналітики даних замість вибіркового перевірок	Підвищення оперативності та точності аудиторських висновків
Інтеграція інформаційних систем	Поєднання бухгалтерських, виробничих і управлінських платформ	Аналіз взаємопов'язаних процесів у режимі реального часу	Комплексна оцінка фінансово-господарської діяльності
Зміна підходів до оцінки ризиків	Урахування технологічних, кібернетичних і операційних ризиків	Застосування ризик-орієнтованого та безперервного аудиту	Своєчасне виявлення потенційних порушень
Автоматизація контрольних процедур	Використання алгоритмів і програмних засобів контролю	Зменшення ручних перевірок і людського фактору	Зниження витрат на аудит і підвищення його ефективності
Використання аналітики великих даних	Обробка значних масивів виробничої та фінансової інформації	Поглиблений аналіз відхилень і закономірностей	Краще управління ресурсами та фінансовими потоками
Адаптація до специфіки агровиробництва	Сезонність, природно-кліматичні чинники	Розширення аудиторських процедур нефінансового характеру	Об'єктивніше відображення результатів діяльності
Посилення ролі професійного судження	Необхідність інтерпретації цифрових результатів	Поєднання технологічних інструментів із експертною оцінкою	Підвищення якості управлінських рішень
Підвищення прозорості та підзвітності	Доступність даних для зацікавлених сторін	Формування розширених аудиторських висновків	Зміцнення довіри інвесторів і партнерів

Джерело: сформовано автором на основі [1-5]

Зауважимо, що аудиторський контроль поступово виходить за межі традиційної перевірки фінансової звітності та набуває системного характеру, орієнтованого на безперервний аналіз даних, оцінку ризиків і підтримку управлінських рішень. Така еволюція зумовлена як зростанням обсягів цифрової інформації, так і специфікою аграрного виробництва, що поєднує фінансові, біологічні та природно-кліматичні чинники.

Використання цифрових технологій у процесі аудиторського контролю сприяє підвищенню прозорості господарських операцій, зниженню впливу людського фактора та більш точному відображенню результатів діяльності аграрних підприємств. Водночас це потребує адаптації методологічних підходів до аудиту, розширення професійних компетенцій аудиторів і переосмислення ролі професійного судження в умовах автоматизованої обробки даних. Саме поєднання технологічних можливостей із експертною оцінкою забезпечує належну якість і достовірність аудиторських висновків.

Таким чином, трансформація аудиторського контролю в аграрному секторі є не фрагментарним оновленням окремих процедур, а комплексним процесом, спрямованим на формування сучасної системи контролю, здатної відповідати викликам цифрової економіки. Її результатом стає підвищення ефективності управління, зміцнення довіри зацікавлених сторін та створення передумов для сталого розвитку аграрної сфери.

Список використаних джерел

1. Krysovaty, A., Desyatnyuk, O., & Ptashchenko, O. (2024). Digital Innovations and their Ramifications for Financial and State Security. *African Journal Of Applied Research*, 10(1), 431–441. <https://doi.org/10.26437/ajar.v10i1.713>, <https://ajaronline.com/index.php/AJAR/article/view/713/441>
2. *Глобалізація та трансформація: національний та світовий виміри*: кол. моногр. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2025. 273 с. URL: <https://www.newroute.org.ua/wp-content/uploads/mon202504.pdf>

3. Грицай О. І., Папіш В. І. Розвиток інформаційних технологій в Україні та їх інтегрування у сфері бухгалтерського обліку. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-88>

4. Коваль О.В., Лишак О.М. Цифровізація бухгалтерського обліку в Україні. *Ефективна економіка*. 2024. No 2. DOI: <http://doi.org/10.32702/23072105.2024.2.67>

5. Халатур С., Масюк Ю., Бреславець С. Цифрова складова фінансового планування діяльності аграріїв як інструмент зменшення впливу нестабільних умов господарювання. *Економіка та суспільство*. 2024. №65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-133>